

Mikko Haaksluoto

KONNAT

© 2025 Mikko Haaksluoto

Kustantaja: BoD · Books on Demand,

Mannerheimintie 12 B, 00100 Helsinki, bod@bod.fi

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH, Friedensallee 273,
22763 Hampuri, Saksa

ISBN: 978-952-80-9773-0

Mikko Haaksluoto

KONNAT

Episodiromaani

VELLU

Juutin velloukset Veli-Matti ja Risto olivat niin pitkiä ja hoikkia, ettei heitä voinut olla huomaamatta väentungoksen keskellä. Vesa istui vapaa-tunnilla kirkonkylän uudessa kuppilassa, jolle oli annettu nimeksi Masan pubi omistajansa mukaan. Kadulle avautuvasta ikkunasta hän näki, että tutut pitkät hujopit olivat tulleet ihmisten ilmoille Hutunrannan korpimökistään.

Miesten askeleet heittelivät, ja ehkä juuri siksi heille kai annettiin niin auliisti tilaa kuppilan edustalla. Jokseenkin siisteihin vaatteisiin he olivat kuitenkin tällä kerralla pukeutuneet. Kummallakin konnalla oli yllään musta nahkatakki ja siniset farkut, ja hiuksiakin oli näköjään kamppailtu vähän parempaan ojennukseen. Oli talvi, mutta silti miehet kävelivät paljain päin. Kun veljekset kääntyivät ulko-ovea kohti, Vesa teki heille pöydässä valmiiksi tilaa.

Veli-Matti ja Risto kävivät noutamassa oluttuoppinsa tiskiltä ja palloilivat hetken edestakaisin levyautomaatin ja tikkataulun lähitöllä. Sitten he huomasivat Vesan ja lähtivät oitis kävelemään häntä kohti. Juice Leskisen tuore hittibiisi Norjalainen villapaita soi vaimeasti taustalla.

— Terve mieheen! Mitäs poika? Veli-Matti kysyi tuolille laskeuduttuaan.

— Ka mitteepäs tässä. Hyppytuntiini koitan jotennii kuluttoo.

— Lukiookos sie jo käyt?

— Joo... Sitähän mie tässä yritän käyvä.

Veli-Matin hampaat oli potkittu ja hakattu niin moneen kertaan erinäisissä välienselvittelyissä, ettei hänellä käytännössä ollut enää purukalustoa ollenkaan. Tai olihan pitkän ja langanlaihan hujopin suussa toki joitakin piikkejä vielä jäljellä, mutta niin harvaksi hänen hammasrivistönsä oli mennyt, että miehen puhe oli yhtä sössötystä. Eihän työelämän ulkopuolelle jääneellä laitapuolen kulkijalla ollut koskaan varaa, eikä kai oikein välttämätöntä tarvettakaan, korjauttaa hammastarhaansa. ”Hampaatkii pitäsh laitattoo”, Veli-Matti vain huokaili toisinaan.

Veli-Matin pari vuotta vanhempi Risto-veli oli huomattavasti vaisumpi ja maltillisempi tapaus, vaikka alan miehiä hänkin oli. Vesan oli kuullut, että kumpikin mies oli käynyt pariin kertaan linnassa erilaisista pikkurötöksistä. Kun varkauksia, rattijuopumuksia ja pahoinpiteilyjä kertyi riittävästi samalle miehelle, häkki niistä vielä heilahti noina aikoina.

— Myö ollaan oikeuvesta tulossa. Ehonallasella tosin tällä kerralla selevittiin, Veli-Matti virkkoi ja korjasi paksulinssisiä ja teipillä korjattuja silmälasejaan parempaan asentoon.

— No elä nyt meitä kumpookii siihen juttuun vejä, Risto mu-rahti.

Vesa pisti tupakaksi ja tarjosi Juutin pöllöillekin; sillä nimellä heitä kylillä kutsuttiin. Itse asiassa näitä Juutin pöllöjä oli kaiken kaikkiaan peräti neljä kappaletta. Yksi veljeksistä makasi kaulastaan alas päin halvaantuneena jossakin hoitokodissa, ja sisarusarjan esikoispoika Jussi oli ainoa, jolla oli perhettä.

— No mitäs sie Vellu nyt mänit tekemään, kun oikeuvessa ihan piti käyvä? Vesa kysyi.

— Mie innostuin vähän hirvikivvääriellä paukuttelemaan... Tuli Kuppiisen Repen kansa vähän erimielisyyksiä...

— Jaa. Vuan mie kun kuulin, että työ olitta joulun alla tehneet sovinnon. Ettäkö työ vanhat riitapukarit sitten suaneetkaan rauhoo aikaseks?

Vellu vain hymyili, eikä heti mitään vastannut. Vesa näki, että mies oli korjannut pullonpohjalasiensa kumpaakin sankaa sinisellä teipillä. Ilman silmälaseja hän oli miltei sokea, niin huono näkö hänellä oli.

— No Repehän oli oikein laittanu miulle sanan, että tulla hänen luokseen sovintoo tekemään. Ja miehän mänin, kun oikein varta vasten hiän miut luoksesa pyys tulemaan...

— Ja mitä sitten?

— No sitten she kuitennii petti minnuu... Kun kättä oltiin paiskoomassa, se pistikii minnuu puukolla rintaan. Selän takana piti puukkoo piilosa. Ja sitten huitas sillä, kun mie annoin hälle kättä.

— Ei hitossa... Niinkö kieron tempun siulle teki?

— Niin se teki!

Se kuulosti lähinnä joltakin lännenelokuvien tarinalta, mutta varmaan se oli kuitenkin totta. Kyllä näiltä konnilta onnistui melkein mikä vain.

— Vuan ei se onneks piässy minnuu kunnolla pistämään. Yhellä huavalla ja muutamalla tikillä siitä kuitennii selevisin, Vellu selitti.

— Vuan kuitennii kävit näköjään hälle kostamassa?

— Joo! Tässä on oikein viralliset paperit siitä asiasta! Luve vaikka ihe. Tuo Ripon oli miulla mukana vuan sellasena henkisenä tukena. Ei häntä tällä kertoo mistään syytetty.

Vellu kaivoi nahkatakin povitaskusta yleisen syyttäjän laatiman syytelistan ja ojensi sen Vesalle. Vesa luki paperin huolellisesti läpi.

— No huh huh... Innostuit sitten oikein kunnolla kostamaan Repelle, Vesalta tuli tovin päästä.

— Joo! Niin kun siinä paperisa lukkoo, yli sata laukausta mie ammuin Repen punasta talloo kohen. Vuan talon sisällä en ampunu yhtään paukkuu, kun eihän se ryökäle piästänny minnuu sisälle. Kai se ties, mikä häntä ois uottanu, eikä siks uskaltanu miulle ovvee avata. Näki tietennii jo ikkunasta, että mie pyssytorrakon kanssa olin matkaan lähteny... Vuan pelekäshän se minnuu ihan syystäkii... Kun vuan parrii päivee aikasemmin ol minnuu puukolla tökkässy...

— No siinä rytäkässä sie vissiin tulit samalla tuhonneeks melekein kaikki Repen ikkunatkii? Vesa enemmän totesi kuin kysyi.

— Joo! Yks ainoo akkuna tais ehjänä säilyy. Vuan piäshän she pirulainen miulta kuitennii karkuun. Jostakii kellarin oven kautta oli piässy livahtamaan pakkoon. Ja kävi sitten mehtiä pitkin Pesosen Matin luota hällyyttämässä polliisit paikalle. Vuan eihän miulla ollu ennee yhtään panosta jälellä, kun ne sinitakkiset siihen sitten tulivat. Ihan vappaehtoshesti mie heille antauvuin ja annoin pyssynkii heille samoin tein.

Vesa katsoi vaaleatukkaisia velloksia ja myhäili itsekseen. Tietenkin hän oli jo kuullut tästä tapauksesta, koska olihan siitä koko kylä puhunut. Että Salokylässä oli oikein ampumavälikohtauskin ollut! Sitä hän ei kuitenkaan tiennyt, että Vellu oli innostunut noin paljon hirvikiväärillä räiskyttämään.

Vellu kertoi oikeuden päätöksen Vesalle kaikkia yksityiskoh-
tia myöten. Ripo vain kuunteli vaitonaisena vieressä. Ehdonalaisella vankeustuomiolla Vellu oli selvinnyt, koska virallisen loppulausunnon mukaan hän ei ollut todistettavasti yhtään laukausta Reino Kupiaista kohti suunnannut. Tämän oli asianomistajakin auliisti oikeudenkäyn-
nissä myöntänyt.

Sellaisia nämä veijarit olivat: he saattoivat kyllä ottaa rajusti yhteen, eikä hengenlähtö ollut usein kaukana näissä mitteloissa, mutta tosi paikan tullen he kuitenkin melkeinpä aina pitivät yhtä, luopuivat vaateistaan ja jopa todistivat toistensa puolesta. Niin, kukapa sitä nyt tieteen tahtoon halusi vanhaa juopottelukaveriaan linnaan lähettää. Kimpassa oli kuitenkin mukavampaa kuin yksin.

— Mistäs sie Vellu sen hirvikivvääriin oikein sait? Vesa kysyi pienen hiljaisuuden jälkeen.

— Ka varastin sen Litmasen Villeltä. Siellähän se roikku hirs-
vensarvien piällä Leppälän isossa talossa. Ja patruunoita oli vaikka millä mitalla viereisessä kuapissa. Mikkään paikka ei ollu lukossa.

— Vai sillä tavalla... Ja sie vuan kävelit tuppaan ja veit as-
seen ja paukut männessäs?

— Ka niin. Eipähän tuolla sattunu just silloin kettään talon
väestä sisällä olemaan. Ovet oli auki, eikä kettään immeistä näkynä
missään.

Vesalle muistui mieleen jälleen se toteamus, jonka Reino Kupiaisen uskovainen Aija-sisko oli joskus huokaissut. Että oli se vain suuri Jumalan ihme, etteivät nämä kylän konnat olleet onnistuneet otamaan toisiaan hengiltä.

Muuan Pauli Hirvonen oli ajanut auton humalassa metsikköön ja menehtynyt sen seurauksena, mutta kovissa välienselvittelyissään äijät olivat aina jollakin aivan ihmeellisellä tavalla jääneet henkiin, vaikka monet kerrat puukkoon ja kirveeseen oli tartuttu ja välillä jopa ampuma-aseisiinkin. Ja aina he vain palasivat yhteen – silmät mustina ja pää paketissakin.

— Mie Vesku jonakii päivänä vielä perustan sen oman seurakunnan! Vellu havahtui yhtäkkiä sanomaan.

— Elä hitossa... No mihinkäs meinasit sen oman kirkkos perustoo? Vesa lausui ja koetti pysyä vakavana.

— No sinne Hutunrantaan tietennii! Ja siellä sitten ei suar-noo sen enempöö Nordmanin Ami kun Hataran Veikkokaan. Mie oon siellä johtaja! Kaartishen Jarkon mie pyyvän vanhimmistoon. Mutta helluntailaishet ei siellä juhli ja mellasta! Se on miun seurakunta!

— Vai niin, vai niin...

— Ja sillä seurakunnalla sitten niitetään mainetta ja kunnioo! Bussilasteittain alakaa sinne immeisiä tulemaan ympär Suomee ja jokahinen lehti meistä sitten kirjottaa juttuja. Niilo Yli-Vainio jäpi miulle vielä toiseks!

— Ka niinpä tietennii...

Ripo ei erityisemmin digannut pikkuveljensä hengellisistä hörhöilyistä, ja siksi kai hän alkoi tehdä lähtöä ja koetti repiä Velluakin

mukaansa. Jos keskustelu kääntyi uskonasioihin, Vellulla tuntui olevan asiaa loputtomiin.

— Tuuthan sitten Veshku mejän tillaisuuksiin, kuhan myö se seurakunta Jaken kansha perustetaan?

— Juu, totta kai!

— Nyt Vellu männään. Elä tuas häpäse ihteas, Ripo tokaisi napakasti.

— Mutta sen oman seurakunnan mie vielä perustan! Miusta vielä tulloo suur Jumalan mies!

— Joo joo, mutta nyt mäntiin! Ripo ärähti vielä tiukemmin ja ihme kyllä pikkuveli totteli häntä.

Vesa jäi katselemaan Juutin pöllöjen perään ja meni miettiä. Kyllä hän tiesi, mikä Vellua niin kovasti painoi: se kahden tien kulkeminen.

II

Asianlaitahan oli niin, että yhdessä vaiheessa 1980-luvun alkua Veli-Matti Juuti oli elänyt reilun vuoden mittaisen jakson niin sanottua kunnan kansalaisen elämää. Hänellä oli ollut vakituinen työpaikka kunnan sahalla, ja oman autonkin hän oli silloin hankkinut, sellaisen muutama vuoden ikäisen vihreän Fiat Mirafiorin. Erään ihan fiksulta vaikuttavan naisen kanssa hän oli noina aikoina seurustellut ja kihloihin menemistä suunnitellut.

Näitä tapahtumia oli edeltänyt Vellulla henkilökohtainen uskoon tuleminen ja muutaman kuukauden pituinen hoitojakso Savonrannan kristillisessä alkoholisti- ja narkomaanikodissa, lyhyemmin ja tuttavallisemmin sanottuna KAN-kodissa. Vellu oli päässyt päihteistä eroon, ja myös helluntaiseurakuntaan liittymistä hän oli aivan vakavissaan harkinnut. Elämä oli hymyillyt Vellulle, ja monet uskoivat miehen todella muuttuneen parempaan suuntaan. Kun viinamäen mies yhtäkkiä raitistui, meni töihin ja alkoi pitää huolta omista asioistaan, se oli pienellä paikkakunnalla suuri uutinen ja sitä jaksettiin ihmetellä aika kauan, vaikka toki oli aina myös niitä peruskyyneisiä kyläläisiä, jotka eivät tähän muutokseen uskoneet ja toivat sen myös esille puheissaan.

”Kohta se Vellu tuas repsahtaa. Kun jätkä on ollu kerran kunnolla alkoholisti, se on sitä loppuikässä, vaikka välillä vähän paremmalta näyttäskii. Ei se uskoon tuleminenkaan siinä ongelmassa paljon auta. Raittiina pysytään lähinnä vuan sen aikoo, kun siellä hoitokoissa ollaan. Ja kohta ollaan tuas samassa tilassa, mistä lähettiin. Se on

monneen kertaan nähty juttu. Kerran rosvo on aina rosvo.” Näin valoisia näkymiä Vellun tulevaisuudesta oli muuan ihan arvossa pidetty vanha herra lausunut Heinosen kaupalla.

Sellaisia monet ihmiset vain olivat. Julkijuoppojen toilailuja paheksuttiin ja päiviteltiin, mutta hyvä ei sitten ollut sekään, jos nämä b-luokan kansalaiset koettivat käydä viettämään parempaa elämää. Sitten aivan kuin säikähdettiin, että ketäs tässä sitten enää saadaan mollata ja tuomita, jos se yksi pirulainen pääseekin viinasta eroon ja saa asiansa kuntoon.

Niin, mikä hitto siinä olikaan, että se huono uutinen tunnuttiin aina uskovan helpommin kuin se hyvä uutinen? Aina piti olla ainakin se yksi rakkikoira, se joku aivan onneton tapaus, jota saatiin päähän potkia. Silloin saattoi tuntea itsensä ihan hyväksi kansalaiseksi – tai ainakin paremmaksi kuin sen yhden luuserin.

Kenties monet sitten kokivat suurta helpotusta, kun Vellulle aikanaan kävi juuri tämän vanhan herrasmiehen ennustuksen mukaan. Suhde morsiamen kanssa meni pipariksi, ja siitähän se kierre uudestaan alkoi. Jo kohta Vellu alkoi olla luvattomasti poissa töistä, ja kun kankuspäiviä ja varoituksia alkoi olla liikaa, melko pian hän sai kenkää töistä ja joutui myymään autonsa pois. Kasteelle menemistä ja helluntaiseurakunnan jäsenyyttä hän oli ihan tosissaan suunnitellut, mutta eipä näistä haaveista sitten tullut mitään, kun kuppi alkoi jälleen maisua ja kun kaikki muutkin rötöstelyt tulivat pian takaisin kuvioihin.

Itse asiassa Vellun elämä ajautui jopa parempaan jamaan kuin aikaisemmin, koska kohta hänelle ei riittänyt pään sekoittamiseen

enää pelkkä alkoholi. Jotakin kautta hän sai käsiinsä vahvoja psyykelääkkeitä, joitten avulla mielen sai vieläkin sekavammaksi. Ja kun muuta ei sattunut löytymään, partavedet, tinnerit, liimat ja muut korvikkeet alkoivat Vellulle myös kelvata. ”Mitenkä täshä kashteelle lähettäsh, kun pillertasholla jo ollaan”, Vellu itse joskus huokaisi.

Monet uskovaiset pitivät Vellua luopiona ja alkoivat häntä vältellä, mutta muutamat entiset uskolliset veljet ja sisaret yhä rukoilivat hänen puolestaan ja toivoivat hänen palaavan takaisin seurakuntayhteyteen. Ei Vellu ollut oikeastaan missään vaiheessa uskonasi- oille täysin selkäänsä kääntänyt. Sehän oli melkeinpä vakionumero, että jossakin vaiheessa kännäilyä hän alkoi haikailla takaisin sitä aikaa, jolloin hän oli ollut raitis kristitty.

Välillä hän muisteli noita aikoja aivan tippa linssissä ja julisti palaavansa takaisin oikealle tielle ässiä sihautellen. ”Jonakii päivänä mie vielä uskoshani uuvishtun. Naurakee vuan pojat miulle naurakee, mutta joshkush she vielä tapahtuu! Shitten loppuu miun pilikkoominen ja parjoominen kaikilta immeishiltä.”

Juopotteluperiodien aikana Vellun mielialat heittelivät laidasta toiseen. Välillä hän oli uskoon tulemassa ja omaa seurakuntaa perustamassa, ja toisena hetkenä hän kirosi kaikki uskovaiset maan alimpiin rakoihin ja uhkasi tappaa milloin kenenkin sananjulistajan.

Kahden tien kulkeminen oli miehelle henkisesti hyvin raskasta. Monet ihmiset pitivät Vellua vain seinähulluna rappioalkoholistina ja nappien popsijana, mutta tarkkasilmäisemmät lähimmäiset tajusivat, mistä se kenkä loppujen lopuksi eniten puristi. ”Ei se mies sua

rauhoo sisimpääsä ennen kun sillä on tilit yläkertaan kunnossa”, oli Vesan isä kerran todennut.

Mikko Haaksluodon uusi kirja Konnat on päätösosa hänen kirjoittamalleen Salokylä-trilogialle, jonka aikaisemmin julkaistut teokset ovat Orikinellit (2022) sekä Ämmät (2024). Kolmannessa osassa pääosassa ovat ne laitapuolen kulkijat, taivaanrannanmaalarit ja pikkurikolliset, jotka menneillä vuosikymmenillä vaikuttivat Etelä-Savossa sijaitsevassa Salokylän maalaismiljöössä. Kaikesta pahuudestaan, rosoisuudestaan ja epäsovinnaisuudestaan huolimatta Konnat ovat toisaalta myös henkeviä ja sympaattisia hahmoja. Koska he eivät ole oikein sopeutuneet yhteiskunnan asettamiin sääntöihin ja rajoihin, päivästä toiseen selviytyminen vaatii heiltä usein melkoista nokkeluutta ja kekseliäisyyttä.

BoD

9

789528 097730